

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek
v mesecu.

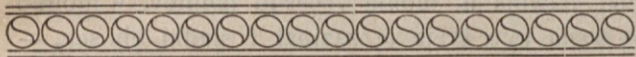
Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod
naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“

Rojanu pri Trstu, številka 3.

Poštno-hranilničnega računa številka 864.139.

Vesele božične praznike vsem!

V soeti noči.

(Črtica. — Spisal Lj. Br...t.)

Tiho in neopazno je razpela sveta noč svoja temna krila nad zemljo. Objela je v svoje naročje gozd in polje. Vse je zasnila v sladki sen, v kojem se snivajo čarobne sanje. Na jasnem nebu je užgala milijone zvezdic, v slavo Onemu, ki je pred stoletji poslal svojega edinega Sina na svet. Vse je objemal tihi mir svetonočni...

Tudi človeško srce je nocojšni večer nekako pomlajeno; kajti nocojšna noč je prinesla mir vsem, ki so dobre volje. In poprej od strasti razburjeno srce se umiri nocojšni večer...

Kako lepo in ubrano pojo nocoj zvonovi v zvoniku, kot nikdar drugokrat. Res človek bi jih le poslušal te zvonove, svetonočne. Najbolj zakrknjeno srce se mora omehčati pri teh glasovih, in se ukloniti pred Njim, ki vse vlada in, ki je tudi nocojšni večer napolnil s toliko čarobnostjo.

Po hišah so napravljene jaslice. Otroci kleče krog njih in pobožno molijo. Ko gleda človek te cvetoče obraze, se spomni tudi sam, kako so bili lepi tisti časi, ko je s svojimi

bratci in sestricami ravno take jaslice imel in molil z njimi pred Jezuščkom. Toda vse to je minulo, samo spomini na to polnijo dušo človeku...

Res vesel in čaroben je nocojšni večer. Ganiti mora vsakogar. Povsod donijo besede: Mir ljudem na zemlji! In ravno zaradi teh besed je nocojšni večer tako pomelji, ker je prinesel mir človeškemu srcu. Ne veseli se ga toraj vsaka stvar zastoj.

O, zares lepa in čarobna si ti sveta noč!...

Spomin.

(Spisala: Režika Nemeč.)

Glejte že solnce zahaja,
skoraj za goro bo šlo,
hladen počitek nam daja,
pojď mo veseli domov!

Slomšek.

Naslonila je blede shujšani obrazek na mizo in gledala skozi odprto okno v mirno jesensko noč. Tema, trda tema se je storila, le zvezdice so blestele po nebesnem oboku, kot zlati plamenčki. Zdaj se je utrnila zvezda. Deva zadrhti.

•Tudi moja bo se kmalu utrnila, da kmalu, Ne včakam morebiti več nobene pomladi, da za me, nima še tako lepa vigred leka.“ Pogleda svoji suhi roki. „Od dne do dne hiram, dokler popolnoma ne usahnem.“

•Včeraj sem te zadnjikrat obiskala gozdiček, ki mi vzbu aš toliko sladkih spominov. Da spo-

Nada (*v zadregi*) E, e, veš, pričakovala sem Milko, bili sva nekam namenjeni, pa si vstopila ti tako nenadoma, da sem se kar vstrašila.

Zorica. Kam ste bili namenjeni; kaj ne misliš iti v „Marijin dom“?

Nada. Ej, ne, nimam časa.

Zorica. Danes, ki je praznik praviš, da ni- maš časa? Pa za drugam imaš čas?

Nada (*jezno*). Kaj pa hočem delati v „Marijinem domu“? Ali dolg čas prodajati?

Zorica. Vidim, vidim Nada, da imaš druge poti in da si postala vsa drugačna. Te ni več videti ne pri shodih v cerkvi, ne pri pevskih vajah, kjer prej nisi nikdar manjkala. Tudi skupnega sv. obhajila, kakor s mi dozdeva, se nisi zadnjič udeležila. Žalostno je to od tebe; vsi so že opazili, da nisi več taka, kakor si bila, ko si se zapisala v „Marijino družbo“. Od tebe ne bi si nikdar kaj takega mislila.

Nada (*nevoljno*). Kaj mi to pridgaš in očitaš; jaz že vem, kaj delam; ni treba, da boš ti za-me skrbela in mi šolo dajala; slišim zadosti pridig od matere. Malo mi je mar, če me tudi izbrišejo.

Zorica. Vem, vem, da je tista Milka kriva; ona te je pohujšala in te je pregovorila, da ni treba več hoditi v „Marijin dom“.

Nada. Kaj imaš ti z Milko; glej sama za-se in pušti druge pri miru.

Zorica. Poslušaj, ljuba Nada, jaz ti hočem prav dobro, saj veš, bili sva enkrat dobri prijateljici; zato ti svetujem, ne hodi več z Milko; hodi z menoj v „Marijin dom“.

Nada. Kaj bom delala tam?

Zorica. Ali ne veš, kaj je nocoj v Marijinem domu?

Nada. Ne.

Zorica. Se vidi, kako malo se brigaš za „Marijino družbo“ in še „Marijina hči“ si. Veš, nocoj imamo božično drevo.

Nada. Kaj je to?

Zorica. Na sredi sobe bo postavljeno zeleno drevo, vse prepreženo s srebrnimi in zlatimi nitimi. Na njem bo gorelo mnogo lučic, po vejah pa bodo visele pomaranče, jabolka, zlati orehi, sladkarije in neštivilno drugih lepih stvari. Pod drevesom so jaslice in ob strani darovi. Pravijo, da bo vsaka nekaj dobila.

Nada. To bi pa tudi jaz rada videla.

Zorica. Potem pa, kadar se bo vzdignilo zagrinjalo, bo prišel božič z angeljem in bo delil darove. Nada! pridi tudi ti, gotovo ti ne bo žal; kaj taccga nisve videli še, ne ti ne jaz!

Nada. Ali boš tudi tudi ti kaj dobila?

Zorica. Jaz upam.

Nada. Kaj misliš Zorica, ali bi vdobila tudi jaz kak dar, če grem v »Marijin dom«, ker nisem bila tam že toliko časa? Prav sram bi me bilo, ako bi ve druge dobile, jaz pa ne!

Zorica. Le brez skrbi bodi, tudi če si se bila izgubila; saj si že večkrat slišala, da se Jezus vesel nad zgubljeno ovčico, ki se je zopet povrnila. — Pusti Milko, naj hodi ona, koder hoče, poboljšaj se. — Pojdiva, druge so gotovo že vse gori zbrane

Nada. Počakaj, da povem materi, kam grem (*teče v kuhinjo*). Z Bogom, mati, grem z Zorico v „Marijin dom“. Bдите brez skrbi; saj veste, da če sem tam, nisem v slabi družbi. Z Bogom!

Mati (*od zadaj*). Je že prav, Nada. Z Bogom.

* * *

Božič (*star mož, z malo tresočo glavo, zavit v plašč, s snegom pokrit, pride počasi na oder, spremljan od dveh angeljev. Ogleduje začudeno okoli in potem reče*): Hvaljen bodi Jezus Kristus! Dober večer! Menda sem prav prišel. Saj sem v „Marijinem domu“ pri sv. Ivanu, kaj ne? Zato pa... Eh, kdaj ima človek toliko let na grbi kakor jaz Božič, in če mora na stare dni obiskati toliko krajev kakor jaz te dni, potem pa res ni čudno, če se kakšen dan ne spomnim hitro, kje da sem. Ker mi torej pravite, da sem prišel prav, vam moram pa takoj povedati neko veselo novico. Poslušajte! K sv. Ivanu me je poslala vaša mati Marija, nebeška kraljica. — Pred kratkim je bil pri vas moj boter (kompare), sv. Miklavž, kaj ne? Vidite, ko se je povrnil nazaj v nebesa, je povedal Materi božji, kako je „z Marijino družbo“ pri sv. Ivanu. Ko je pravil stari Miklavž, da so nekatere Marijine hčere nezveste, da ljubijo posvetne veselice in da hodijo rajše v druga društva kakor v „Marijini dom“ je uboga mati božja od žalosti jokala. No, ko ji je pa povedal, da ste večina izmed vas pridne in dobre Marijine hčerke, pa se je kmalu potolažila. Potem pa je malo pomislila, poklicala mene in rekla: Ti Božič, čuj: „Ker je nesel letos Miklavž k sv. Ivanu skorajsame ostanke, zato pa napravi se hitro ti na pot, hodi k sv. Ivanu in obdajuj moje pridne hčerke“. Veste, kar nas je v nebesih, vsi imamo Marijo radi — oh, saj je tako dobra in jo radi ubogamo. Zato pa sem hitro dal nase ta kožuh, v roko sem vzel palico in danes sem prišel k vam. Ali pot — ta, ta je bila huda in dolga; moral sem skozi velik, s snegom zapadel gozd in ves sem ozebel, ves sem spehan in truden. Če bi ne imel tega pomagāča, ki mi je pomagal nesti drevo in darove, pa bi bil gotovo obtičal kje v snegu. No, tukaj pri vas je pa že bolj gorko, tukaj upam, da ne bodo zmrznile moje stare kosti.

Pa če tudi je bilo težko in če prav sem star pa sem vendar rad prišel k vam, ker imam rad dobre in pridne otroke. Zato vam bom razdelil, kar mi je dala Mati Božja.

Sprejmite torej s hvaležnim srcem te darove, ki vam jih pošilja Vaša nebeška mati za božične praznike, ko se spominjamo rojstva njenega sina. Glejte, da bodete tudi v bodoče pridne, pobožne, dobre in zveste Marijine hčerke. Ljubite se med seboj in ne poslušajte zapeljivega sveta. Sedaj pa pridite lepo, mirno, kakor vas bom klical. *(Kliče po imenu vsako in deli darove, vsaki deklici, ki pride na klic pred njega in se mu globoko pokloni).*

Sedaj pa z Bogom do k letu. Ne pozabite mojih besed. Bodite dobre. Z Bogom. *(Odide).*

Delavci, berite!

(Slika iz sedanjega delavskega življenja. — Spisal: Radoslav Zuničevanof.)

III.

Doma je jokaje pričakovala žena svojega sproga. Včasi sta se otroka prebudila in prosila kruha. Ura za uro je potekala, a mož se ni vrnil. Ob eni po polnoči je legla k otrokom, a spati ni mogla: strah in skrb sta jo mučila. Kje je bil njen mož tako dolgo? Bila je navajena, da je prišel pozno domov, a popolnoma izostal ni še nikoli. Proti jutru začne mali Jožek kašljati. Mati se hudo prestraši. Pokrila je dečka, kolikor je mogla. Dotaknila se je njegovega gorečega čela; deček je imel mrzlico. Zjutraj je deček še hujše kašljal in obraz njegov je bil ves rudeč. Brez dvoma je bil otrok nevarno bolan.

„Še to mi je manjkalo! Moj Bog!“, je stokala uboga mati.

Mislila je na zdravnika. A s čem naj ga plača. Spomnila se je, da ima zlat nakit, edini spomin na ranjko mater. Preudarjala je, ali naj ga proda ali ne? Ko bi bolno dete umrlo pomanjkanja, ali ne bi si ona za vse čase obtežila vesti, ker ni hotela poskusiti, tudi tega skrajnega, če tudi za njo tako težkega pripomočka?

Podala se je k zlatarju. Bilo je še prezgodaj. Stopila je v bližnjo cerkev in bila pri sv. maši. Po maši je šla k stranskemu oltarju Brezmadežne. Mnogo sveč je tu gorelo, mnogo častilcev je tu klečalo, mnogih prošnje so bile tu uslišane, kar so dokazale raznovrstne podobice in svetinje na stenah. Zraven nje je klečal mož s snežnobelimi lasmi. Ko je ta slišal plakanje žene, jo je pogledal v obraz. Nesrečna mati je vstala, star gospod je šel za njo. Pred cerkvijo jo nagovori starček; „Vam se je gotovo pripetila kaka nesreča, uboga žena?“

Ko je videla prijazen obraz starčka, je postala pogumna in mu je odgovorila:

„Ah, milostljivi gospod, moj otrok je nevarno obolel in jaz iščem zdravnika, a nimam...“

„Tudi jaz imam doma mlado deklico na smrtni postelji, ji seže starček v besedo. „Čeprav sem jaz zdravnik, ji ne koristi vsa moja veda nič“. Ako nimate drugega zdravnika, sem vam jaz na razpolago.“

Žena je vsa vesela sprejela dobrosrčno ponudbo. Molče sta korakala drug poleg drugega do borne kočice. Zdravnik je vsedel k postelji, vzela dečka na kolena in mu odprla usta.

„Deček je nevarno bolan, ima davico. Dobro, da ste me našla še o pravem času — danes zvečer bi bilo že prepozno“, je rekel zdravnik čez

Vslišana mati.

Bledi mesec že razliva
čarobni čez goro svit;
doli v vasi vse počiva,
v sladek sen je dol zavit.

Tam ob gozdu v koči m li
le še lučica brli,
čujejo se vzdih žali,
ki pa jok jih zamori.

Pri zibeli mati mlada
vzdihna, toži, se solzi:
dete malo, sladka nada,
bolno v postelji leži.

„Kje si oče? V daljnem sveti
trudiš se in pa potiš,
da bi dete oskrbeti
mogel kdaj, ko je zrediš.“

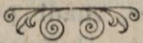
„Toda ti ne voh, da stega
smrtni angelj že roko,
in življenje mlado bega
mu nevsmljeno, kruto.“

„Kje naj iščem vtehe, mati
tužna, osamljena zdaj;
kdo tolažbe vè mi dati,
kje pomoči prosim naj?“

„Svet minljivi kaj se briga,
če prav mati se solzi!
on v naročji srečne dviga,
žalostnim prijatelj ni!“

„Tebe, mati in devica,
k si žalosti morje,
ki mučencev si kraljica,
moje kličejo prošnje!“

„Oj, pomagaj, saj Ti znano
je, kaj mati jaz trpim!
K Tebi se zatečem vdano
Tebi dete izročim!“

In glej čudo! Sladko spati
jame dete, ... bol beži...
... Pred podobo srečna mati —
pred Marijino — kleči...

nekaj časa. Položil je dečka v posteljo in napisal recept.

„Tu, s tem pojdite takoj v lekarno. Zdravila dajte dečku vsake pol ure šest kapljic v žlici vode. Ovite mu vrat z mokro ruto, čez pa denite debelo, volneno. To ponovite vsakokrat ko se mokra ruta ogreje. Potem morate tudi zakuriti. Tu je prevelik mraz. Toda že vidim drv nimate.“

Marija je postala vsa rudeča

„Ni se vam treba sramovati. Tu imate nekaj malega za razne potrebe. Jutri v jutro pridem zopet. Slučajno pa, ako bi se kaj tačas pripetilo, pošljite takoj po me. Tu imate moj naslov.“

S temi besedami položil mož pet kron in svojo vizitnico na mizo. Zdravnik je odšel. Marija je pogledala vizitko, stalo je na njej: „Dr. Wilh. Wirz, Kaiserstrasse 72“. Hitela je v lekarno. Mlada Emica je pa prinesla drva in napravila ogenj. Vzela je potem bolnega dečka v naročje in sedla k ognjišču. Prišla je mati. Storila je vse po zdravnikovem ukazu.

Opoludne potrka nekdo na vrata. Marija odpre vrata. Vsa osupnjena obstoji, ko zagleda pred seboj redarja. Povedal ji je, da je nje mož v ječi in sicer obsojen na štirinajst dni.

IV.

Medtem ko je Friderik sedel v ječi, je prečevala njegova žena cele noči ob postelji bolnega sinčka. Akoravno je zdravnik točno vsaki dan prihajal in vse poskusil, da bi otroka rešil smrti, mu je vendar davica na trinajsti dan prestrigla rahlo nit življenja in otroka rešila pozemeljskih muk.

Oče je prišel prvi dan po smrti domov. Našel je ženo ob postelji hčerke, katero je tudi davica pograbila. Na mizi je stala krsta in v njej je počival njegov otrok. Žena mu je s prstom pokazala mrtveca. A on se je postavil z rokami v žepu pred krsto in je gledal v bled obrazek mrliča. Čez nekaj časa se je kar nagloma obrnil in hotel oditi.

„Kam hočeš iti?“, ga je vprašala žena.

„Proč od tod“, je bil odgovor. „Kaj bom delal tu. Mrliča mi je nemogoče obuditi, denarja nimam, da bi vam pomagal, čemu bom tu.“

In odšel je. Potreboval je tolažbe in to je upal najti v žganju. Denarja ni imel, a dobi že na upanje. Prišedši v krčmo, je našel dva tovariša. Povedala sta mu, da je izbruhnil splošni štrajk v tovarni.

„Ti si pravi gumpec“, mu reče eden.

„Medtem, ko ti pridigaš in se pustiš zapirati, si dobiva midva na lahek način denar“. In pri teh besedah pokaže Frideriku desetak.

„Vidiš, tudi ti si lahko pridobiš tako denar. Zraven si še kovač in dobro poznaš blagajne. Ako hočeš z nama iti še nocoj lahko poskusimo.“

„Kje?“

„Bankirja Hoffmanna hočeva z obiskom počastiti. Idi z nama!“

„Preveč nevarno je.“

„Nikakor. Vse je dobre pripravljeno. Glavno poskrbimo mi. Tebi ne preostaja, kakor da paziš, da ne pride kakšen „špicel“.“

Friderik se je globoko oddahnil. Tako jo že lahko poskusi. Ako je kaka nevarnost blizu, pa jo popiha.

„Dobro, ako se da kaj zaslužiti, grem z vama.“

Potem so se pomenjkovali dobro uro tiho med seboj, nato so se razšli.

* * *

Ko je prišel Friderik domov, se je vršil ravno pogreb. Žena je bridko jokala in prosila moža naj spremi otroka k zadnjemu počitku, ker ona mora ostati pri bolni hčerki. Pustil se je pregovoriti in šel je.

V.

To bi bila gotovo za vsakega skrbnega očeta žalostna pot, a za pijanca ne. Friderik je korakal za krsto, a kje so bile njegove misli?

Ko so spustili truplo v hladno zemljo in ko so kepe bobnale ob krsto, ni molil oče za umrlega sina, ni potočil solzice zanj. Temno je gledal v odprt grob; čez nekaj časa je odšel.

Podal se je naravnost v krčmo. Zastonj ga je pričakovala žena doma. Pozneje je prišel zdravnik kakor druge dni. Bil je nenavadno žalosten — tudi na njegove duri je potrkal smrtni angelj. Umrla mu je edina hčerka.

Ogledal si je bolnico, dal je Mariji dve kroni in odšel. Marija je živela kakor brezzavestna vsega, kar jo je obkroževalo. Imela je samo čut za svojo bolelost, uzročeno vsled težke izgube ljubljenega otroka. Zdelo se ji je, kakor da jej duša umira, tako hude so bile nje bridkosti. Bolelo jo je, da je izostal mož vso noč....

V jutro so prišli k njej redarji in so hišo preiskali. Povedali so jej, da je nje mož v preiskovalnem zaporu zaradi tatvine. Marija bi bila šla od sramote najraje daleč proč od tam, a bolnica je zahtevala skrbno mater. Po treh tednih je jela bolna hčerka okrevati. Ravno istega dne, ko je bil oče ob-ojen na pet let težke ječe, je prvič vstala.

Teden dni pozneje je stalo v časnikih, da je Friderik Triller, znani pomočnik pri izvršeni tatvini pri bankirju Hoffmannu, poskusil uiti iz

posvetno“: duša Ti je tiste trenutke plavala v prelestnem kraljestvu umetnosti. In to je bilo kraljestvo slovenske umetnosti. Tvojemu srcu je takrat govoril velik umetniški genij, ki ga je milostno nebo naklonilo slovenskemu narodu. Ta genij pa je bil — Simon Gregorčič.

Danes Gregorčiča ni več med nami. Nedavno tega se je iz solnčne Gorice po širni Sloveniji raznesla srca pretresujoča vest, da je „soški slavec“ utihnil za vselej, da je umrl Simon Gregorčič.

„Ne, ni umrl!
Še duh njegov živi med nami,
na delo nas budi in drami.
Umrl on ni,
v nesmrtnih delih mož živi!“

A ob enem z njim v teh nesmrtnih delih živi in bo od roda živela njegova in naša mati, ki jo je njen veliki sin ljubil „iz srca globin“, ki je bil njen ponos in ki jo je proslavil pred svetom — mati Slovenija. — —

Slovenci! Kdor slavnih prednikov ne časti, — njih naslednik biti vreden ni!

Pokažimo, da znamo ceniti svoje velmože, da se zavedamo, kak biser je s poglavjem „Simon Gregorčič“ vdelan v oni okvir, ki se imenuje slovenska literatura! Postavimo velikemu pesniku ne le v svojem srcu, marveč tudi na zunaj, vsemu svetu viden spomenik!

A ves narod naj bi postavil ta spomenik, kakor je ta najzvestejši sin matere Slovenije ljubil ves narod!

V to svrhu se je v Gorici osnoval „Osrednji odbor za Gregorčičev spomenik“ ter si postavil nalogo, poskrbeti, da se pesniku Simonu Gregorčiču, v rojstno hišo na Vrsnem vzida spominska plošča in na gomili tam „v planinskem raju“ pri Sv. Lovrencu postavi dostojen nagrobnik. Če le mogoče — in to bi bilo v smislu velikega pokojnika — pa bi se Gregorčiču naj postavil še živ spomenik, čegar piedestal bi bila šola. Obliko kipa na tem piedestalu (ustanove, Gregorčičev dom...) pa bi naj dogovorno določil celokupni slovenski narod pôtom osrednjega odbora in lokalnih pododborov.

Rodoljubi!

Da čim preje dosežemo, kar nam veleva sveta dolžnost, se obračamo do Vas, kar Vas je brez razlike stanu in mišljenja, z iskreno prošnjo za požrtvovalno sodelo-

vanje Gregorčičevemu spomeniku v prid. Prirejajte zlasti v ta namen Gregorčičeve slavnosti in veselice in seznanjajte na njih množice z velikim pesnikom! S tem storite dvakrat rodoljubno delo.

A vsem nam spričo velike odolžitve napram pesnikovemu geniju bodi geslo:

„Ne samo kar veleva mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan!“

Ivan Berbuč, prof. v. p. in d.ž. odbornik, predsednik.

Matija Rutar, deželnosodni svetovalec, podpredsednik.

Josip Ivančič, prof. v p., blagajnik,

Ivo Dr. Šorli, notarski kandidat,

Dr. Karol Ozvald, prof.

Franc Sivec, vadnični učitelj, tajniki.

Ivan Kokošar, mestni župnik,

Franc Vodopivec, ces. svetnik,

Andrej Ipavec, gimn. učitelj,

Niko Omersa, gimn. učitelj, odborniki.

V Gorici, dne 6. decembra 1906.

Op. Doneske, ki se v časopisih objavijo, sprejema prof. Jos. Ivančič, Gorica, Korenjski trg št. 8, kakor tudi vsak odbornik.

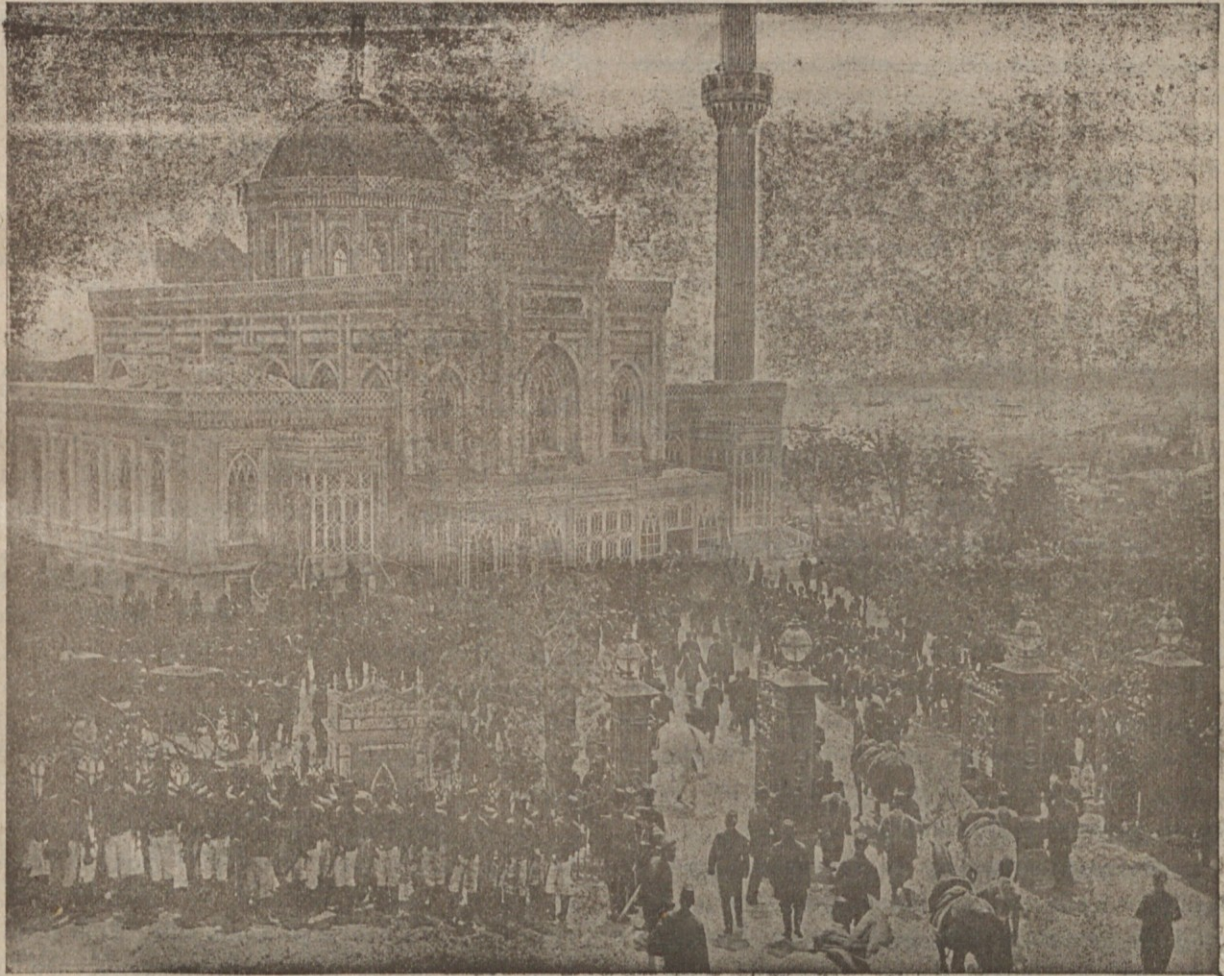
Kaj pravi politika?

Avstrija-Ogrska. Državni zbor. Dan 1. decembra 1906 je zgodovinske važnosti v življenju avstrijskih narodov. Državni zbor je namreč sprejel z veliko večino volilno reformo. Volilna reforma je kompromisno delo ki je stalo mnogo truda, časa, a tudi prepira in bojov. Volilna reforma, kakor jo je sklenil državni zbor, je gotovo napredek, ker so poklicane k vladar u najširše ljudske mase. Da li se pa boče narodnostni boj polegel, dvomimo, ker iz reforme gleda preočito nemško kopito. Saj ni mogoče, da bi mi Slovenci n. pr. mirno gledali krivico, ki se nam je zgodila na Koroškem. Še v zadnji seji so slovenski poslanci zahtevali odprave te vnebovpijoče krivice, a njih predlogi so bili odklonjeni. Sedaj, ko je vol v hlevu, mislimo, da izrečemo lahko svoje mnenje, ki se glasi: Da niso naši poslanci vspeli s svojimi predlogi glede Koroške, so tudi sami krivi. Da niso vspeli so pa isti vzroki, kakoršne navajajo praški „Narodni Lysti“ glede neuspehov mladočeških poslancev pogrešena taktika. Nemški in poljski poslanci so se postavili na stališče protivno volilni reformi. Zato je vlada polagala največjo važnost na te nasprotnike reforme in jih je skušala pridobiti. Njih glasovi so takorekoč izsi-

ljeni s koncesijami. O naših in mladočeških poslancih pa je vlada znala, da volilni reformi ne bodo nasprotovali. Ko bi ne bila imela vlada takega mnenja o naših poslancih, bi ti le z žuganjem najbrže dosegli en mandat za Koroško.

Sedaj je volilna reforma v gosposki zbornici, ki pa ji je zelo nasprotna. Uvesti bi hotela pluralni sistem, da bi namreč nekateri ljudje imeli po dva ali več glasov. O taki reformi pa zopet

glede Bosne. Da hočejo namreč polagoma podeliti večjo autonomijo in počasi upeljati zastopstvo. Če bo le res! — Na Moravskem so obsodili več slovaških rodoljubov v večletne ječe in v denarne kazni zato, ker so svoje ljudstvo zbujali k narodni zavesti. To je barbarizem! Mažari in Nemci, ki preganjajo nedolžne Poljske otroke, ker hočejo moliti v svojem jeziku so si v narodnem šovinizmu jednaki.

večina poslancev neče ču i in tako bi znala priti še v nevarnost. Znabiti se bo pa posrečilo energičnemu ministerskemu predsedniku Beku zlomiti tudi ta odpor gosposke zbornice.

V Budimpešti zborujejo avstrijske in ogrske delegacije. Novi minister za zunanje zadeve Erental je podal sliko o splošnem političnem položaju rekel je, da je trozveza, ki še vedno neomajeno stoji poročstvo miru, v miru in prijateljstvu živimo tudi z drugimi državami, le s Srbijo ni prišlo še do sporazuma na gospodarskem polju — Delegati so očitali vojnemu ministru da je s lenil z Ogrri pogodbo glede dobave vojaških potrebščin na škodo Avstrije. Delegatje zahtevajo, da se to ne zgodi. Važno je, kar je rekel minister Burian

Drugi kraji. Na Ruskem se pripravljajo na volitve v dūmo. Boj bo hud, ker hočejo nastopiti mirnejši elementi z vso silo proti socialistom, revoluci onarjem, anarhistom in kadetom. — Beremo, da dela sultanovo zdravjo velike skrbi zdravnikom in državnikom. Nevarno je bolan menda tudi perzijski šah. — Dne 11. t. m. je stopila v veljavo na Francoskem nova postava, po kateri je kat. cerkev oropana vseh svojih pravic, svoboščin in premoženja. Usodna postava! Minister Briand je napel zadnji čas milejše strune Rekel je, da se bogoslužje lahko vrši po postavi iz l. 1881, da se morajo bogoslužne vaje namreč naznaniti politični oblasti, in da bo država upravljala cerkveno premoženje. Kot strela iz jasnega je zadel framasone

ukaz iz Rima, ki prepoveduje škofom in duhovnikom, naznanjati vladi bogoslužne prireditve. V cerkvi ukaže cerkev, ne pa framasonski minister, ukazuje papež. Vsled tega krepkega nastopa papeževega seveda so tudi zbegani fr. ministri bolj napeli svoje strune proti Cerkvi. Cerkev bo gotovo morala mnogo pretrpeti, a zmaga je na njeni strani. — Lepe stvari se slišijo o nemških uradnikih v Afriki. Ti kulturonošci delajo z ubogimi zamorci tako, kakor ne bi delali niti najbolj divji Hotentoti z Nemci. V lepi luči se kaže nemška kultura tako na pruskem Poljskem kot v Afriki!

NOVICE.

† Simon Gregorčič pesnik — prvak v liriki — je umrl dne 24. novembra v Gorici. Večna luč naj sveti miljeniku slovenskega naroda. Pesmi njegove so prihajale iz ljubečega srca in segale v srce, ki so zopet vzplamtela v ljubezni.

Umrli so v Zagorju ob Savi posestnik gosp. Janez Snobj, oče nam dobro znanega frančiškana P. Benigna Snoja v Aleksandriji, ki se toliko briga in skrbi za Slovence in Slovenke v Egiptu. K britki izgubi naše i-kreno sožalje!

Duhovske spremembe na Goriškem. Č. g. Ivan Podobnik, kaplan v Mirnu je imenovan za župniškega upravitelja istotam; č. g. Ivan Reščič, novomašnik je imenovan za kaplana v Bovcu; č. g. Ivan Štofa, kaplan v Bovcu gre za župniškega upravitelja v Sočo; č. g. Alojzij Matelič gre iz Soče za župniškega upravitelja v Breginj; č. g. Ivan Brezavšček, kaplan v Št. Petru pri Gorici gre za kaplana v Rhenberg.

Slovenski organisti so zborovali v god sv. Cecilije v Celju na Štajerskem. Njih društvo šteje sedaj 45 članov. G. drž. poslanec dr. Korosec je dosegel na Dunaju, da se je sprelo tudi organiste glede pokojnine med zasebne uslužbence. Izprožila se je tudi misel, naj bi bil sedež društva raje v Ljubljani mesto na Štajarskem in naj bi društvo izdajalo tudi svoj stanovski časopis.

Umrli so v Aleksandriji v protestantovski bolnišnici Slovenka Frančiška Koka; dne 18. nov. prevedena s sv. zakr. za umirajočo. Komaj pred 6 tedni je prišla pokojna v Aleks., v službi je bila 2 tedna. Doma iz Kresnic na Kranjskem je služila več let v Trstu, kjer je bila vpisana v Marijino društvo.

Društvenice „Kršč. zveze Slovencev“ so ji darovale venec ter jo spremile na pokopališče, ker je č. g. slovenski dušni pastir P. Benigen Snobj v odnotni kapeli minoli pondeljek opravil za njo sv. mašo. N. p. v. m!

Iz listre nam piše prijatelj: Veseli nas v zadnjem času lep napredek »Družinskega Prijatelja«. Prav radi ga beremo. Dobro bo, če bi z novim letom spremenil svojo zunanjo obliko. Želimo, da bi se ta dober in poljudn pisani list vedno bolj razširil in spopolnil posebno sedaj, ko ima uredništvo v sredini mesta in blizu tiskarne.

Naša društva.

Moška Marijina družba v Trstu

je imela pred praznikom Brez. Spočetja Preblage Marije Device 8. dec. duhovne vaje. Premišljevanja so bila 1) o namenu človeka, 2) o grehu, 3) o smrti, prvi in drugi sodbi, 4) o usmiljenju božjem, 5) o spovedi. Za šesto premišljevanje je veljala pridiga na praznik M. B. Po pridigi je lepa vrsta mladenčev in mož pristopila k sv. obhajilu. Bil je ganljiv prizor. Možje in mladeniči vstrajajte.

Ženska Marijina družba v Trstu. Svoj zadnji shod je imela naša družba dne 8. decembra. Obhajali smo to mesečno pobožnost slovesnejše kakor navadno, ker smo umestili novoizvoljeni odbor. Po govoru, v katerem je voditelj nauduševal družbenice k krščanski popolnosti, odkazal je odbornicam slovesno kakor zahteva pravilnik, njihova opravila v družbi ter jim je pojasnil, kako naj živijo in delujejo, da bodo družbi koristile, s žalostno pesmijo in s sv. blagoslovom končala je pomenljiva slovesnost. — *S prihodnjim letom bodo dekteta in žene imele svoje mesečne shode posebej.* Okoliščine, kakor preveliko število družbenic — jih šteje pa skupno družba okolo 1500 — in da so družbenice različnega stanu, govorile so za tako izpremembo. Prostori v cerkvi armenski so bili res večkrat pretesni, — vročina čestokrat neznosna, nadzorovanje nemogoče. Tem nedostatkom bode na tak način odpomagano. Ob dobri volji družbenic naraste gotovo po tej izpremembi število istih in kar je v prvi vrsti želeli, se družba notranje ojači. Bog daj!

„Marijin dom“ v Trstu. Na dan sv. Lucije vršil se je glavni zbor zveze „Marijin dom“. Dvorana katoliškega izobraževalnega društva bila je. Nastojnik č. g. Frančišek Gustin pozdravil je zborovavke — večinoma družbenice „Marijine družbe“ v daljšem govoru.

Tajnica g. ca Ivanka Gaeta, bč. Marijina poročila poročilo o zvezine delovanju.

Č. g. Andrej Zink, blagajnik, poroča o denarnem stanju zveze. Ves dosedanji imetek zveze znaša 11.000 kron.

Ob slučajnosti razpredel se je živahen razgovor kako priskrbeti ženski „Marijini družbi“

prostore, — seveda najete — ker o nakupovanju zemljišča ali hiše ni še misliti radi pičlih sredstev, ki jih ima zveza do sedaj na nazpolago. Ob sklepu naukuševal je nastojnik zborovalke, da naj vstrajajo v započetem delu in da s združenimi močmi pridejo do svojega cilja. O posameznih točkah zborovanja morda kaj več prihodnjič.

V zadnjem izkazu denarnih doneskov v prid „Marijinemu domu“ so izostale po pomoti svotice nabrane po poverjenici Šular. Skupna svota je bila sicer naznanjena — ne pa posamezni doneski. Prispele so torej z udnino Marija Sila, 5 K. Antonija Mlekuž 10 K, Marija Vatovec, Roža Žagar, gnacija Ščuka po 2 K. z darovi: Agata M. 2 20 K. Tako, da bode vsem prav.

Kat. slov. izobraž. društvo. Dne 25. nov. je bilo predavanje a) o varstvu izseljencev, b) o varstvu ženstva, c) o zgodovini najstarejših narodov, d) o izobraževanju naroda. — Dne 2. decembra je bil a) govor o starih Slovanih in b) čitanje proti pijančevanju. — Dne 8. decembra so bile poskušnje za veselico, katera se je vršila dne 9. dec. zvečer kot „Miklavžev večer“ po tem le vspredu:

1. Sedemletna govornica (Milka Stanič): Pozdrav. 2. G. Št. Renčelj: Pozdrav. 3. Pevski zbor „Moške Marijine družbe“: „Ena ptička.“ 4. Tajnik društva g. Fünsterwald svira na gosli. 5. Pevski zbor, poje „papeško himno“. 6. Govor gosp. Sancina. 7. Sviranje na gosli. 8. Govor g. Sancina (v drugič). 9. Tamburanje (Gregorič). 10. Skrivnostna luč (povečanje slik). 11. Pevski zbor poje: „Z Bogom ljubljena dolina“. 12. Srečkanje (6 dobitkov, srebrna ura žepna, ura budilka, papir za pisma, gumbi za zapestnice, novčarka in črninik). 13. Nastop Miklavža z dvema spremljevalcema“. Darovi za otroke. 14. Pevci pojo: „Pobič sem star še le 18 let in nato „Mi slovenski smo mladenci“. 15. Sedemletna govornica (Milka Stanič) se zahvaljuje občinstvu. 16. Pevci zapojejo „Svetlo solnce“ — in „Zahvalno pesem“.

K tej prvi družinski veselici je prišlo toliko naroda, da je zmanjkalo prostora. Ko bi bila dvorana še enkrat tako velika, bi se bila gotovo napolnila.

Ta krasen vspeh je mlademu društvu v velik pogum.

Podobe s skrivnostno svetiljko se bodo kazale dne 16. t. m. popol. ob 4. in pol v društvenih prostorih.

Občni zbor bo 23. t. m. ob 4. uri in pol popoldne istotam. Ravno tako priredi društvo „božično veselico“ dne 25. t. m. ob 4. uri in pol popoldne. Darove, ki bodo viseli na „drevesu“ dobe otroci.

Nikolajev zavod v Trstu. V zavodu sv. Nikolaja spominjali smo se svojega zaščitnika (patrona) sv. Miklavža na različen način. Na Miklavžev dan bila so dekleta z voditeljico g.no Marijo Žitnik ob 5 in pol pri sv. maši zornici, ki se je darovala v namene zavoda. Zvečer isti dan opisal je duhovni voditelj gojenkam življenje tega svetnika, govoril o pomenu zavoda in prebral dekletom mično dogodbo, ki se je godila na predvečer sv. Miklavža. V nedeljo zvečer zabavala so se dekleta pri tomboli. Originalni dobitki provzročili so mnogo burnega smeha. Sledila je potem razprava o namelih zavoda z ozirom za njegovega zaščitnika. Eno urico pa smo posvetili spominu na milega, nepozabnega pesnika *Simona Gregorčiča*. S polno pravico se ob dekliških shodih spomnjamo pesnika, ki z vznesenimi besedami opeva nedolžnost otroških let, ki se raduje z nevesto ponosno na svoje devištvo: »*Venec sem poročni vila, nad na njem sijal je žar*«, ki objokuje izgubljeni cvet: »*Oh cvetje je rahlo, čez noč se ospé; a žal je še meni po njem o dekle*«. Marsikateri se je bralo na obrazu, da ji je težko po njem, ki so ga nedavno pod Krnom položili k počitku...

Vabilo na „Božičnico“, koju priredi dekliška šola „Elizabetišče“ v Tomaju, dne 26. in 27. dec 1906. in 1. jan. 1907. ob 3. uri popol. v šolskih prostorih. Vstopnina 40 stot., sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 60 st. — Ker je čisti prestanek namenjen za novo zgradbo „Elizabetišča“, ne stavljajo se meje dobrotvornosti, ter se sprejme hvaležno vsaki mali dar.

Vspored: 1. Božična pesem: „Zveličar preljubi“ — Berbar. 2. Razne deklemacije: a) Pozdrav, b) Božični darovi“ (prizori o pogovorih), c) Novoletne. 3. Božična pesem: „Podati hočem“ — Berbar. 4. „V prvi noči“, igrokaz v treh dejanjih. Prizori iz pastirskega življenja na betlehemske pašnikih. Priredil: Silvin Sardenko. 5. Vmes se poje in svira na harmonij in gosli. a) „Raduj se človek“ — Berbar. b) „Zvezda“ — Nedved. c) „Večernica“; narod. har. I. Žirovnik. 6. Živa slika: Pastirci in sv. trije kralji prl jaslicah. 7. Po dovršenem vspredu sledi šaljivo srečkanje z raznimi dobitki. Srečke se prodajajo po 10 stot.

Na obilno udeležbo uljudno vabi

„Elizabetišče“.

Književnost in umetnost.

Društveni govornik.

Ze v dosedanjih letnikih je objavil „Duhovni Pastir“ več časa primernih priložnostnih govorov, odslej bo pa imel posebno prilogo z naslovom

„Društveni govornik“. Namen Društvenemu govorniku je, pospeševati delovanje v naših izobraževalnih, strokovnih in mladeniških društvih. Zato bo prinašal času primerne govore, ali pa bogate osnove socialno-vzgojevalne, poučne, deloma tudi strokovne vsebine za razna predavanja po naših društvih. V „Društvenemu govorniku“ bo redno objavljali svoje govore tudi prof. dr. J. Ev. Krek. — „Duhovni Pastir“ s prilogo „Društveni govornik“ stane na leto 8 K. Naročila sprejema „Katoliška bukvarna v Ljubljani“.

Za gospodarje.

Če sneg zemljo pokrije, ji da mnogo koristnih snovi, ki so poprej v zraku izpuhtele.

Za gospodinje.

Da ti perilo ne zmrzne, primešaj pest soli v vodo, s katero oplakaš (umivaš) zadnjikrat perilo.

Madeže črnila izpereš, če poprej nanje natosiš prahu vinskega kamena (Weinsteinpulver = vajn-štajn-pulfer).

Umoči stenj v jesihu in ga dobro posuši. Tak stenj ne kadi čisto nič, temveč prav jasno sveti.

Beljakovina izvrsten lım (lepilo). Če hočeš prilepiti papir na steklo, stepi beljakovino v plitvi posoli in čez nekaj časa namažeš papir z njo ter ga pri isniš s platnom (robcem) na steklo.

Domači živinozdravnik.

Napihnjenemu teletu ne davaj teško prebavljive hrane (piče), sploh pa je dobro, da mu je pokladaš prav malo, ker post ozdravi rapihnenost. Zraven tega pa daj mu na dan 2 grama »kreolina« v enem litru tople vode.

Za kratek čas.

Lepa razlika.

Neka gospa, ki je imela dve služkinji, se je tako-le izrazila: „Ena ne dela nič prav, druga pa ne dela prav nič!“

* * *

Sodnik: „Ste bili že kdaj kaznovani?“

Zatož.: „Ne!“

Sodnik: „A tu v listinah stoji, da ste imeli v mestu s pravico opraviti.“

Zatož.: „A — saj res! Radi neke malenkosti.“

Sodnik: „Čudna malenkost to! Koliko časa ste bili v zaporu?“

Zatož.: „No, približno šest ali dvanajst let.“

* * *

Velikodušnost.

Krčmarica možu: „Že zopet si prijel ponarejeno desetico.“

Krčmar ženi: „Daruj jo ubogim.“

Naše slike.

Mir s teboj! V sveti noči, ko je prišlo božje Dete na svet, da prinese zamljanom miru kakoršnega ni mogel dati svet, so prepevali angeljski zbori Slava Bogu na višavah in *mlr ljudem* na zemlji. Na veliki petek križani Izveličar — je zmagovito vstal iz groba in prinesel veselí pozdrav „Mir Vam bodi“. Turški sultan (cesar) gre vsak petek (turška nedelja) v bližnjo mošejo (turška cerkev) na obredni pozdrav „Mir s teboj“ (Salam-aleikum o Salam-alek.) Naša slika kaže tak prizo. Narod in vojaštvo odzdravlja „Mir s teboj“.

Uganka.

(Ljudevit Brgan).

Nis m živo
a v sebi življenje imam;
Okusil krepko si
jedilo moje že s.m.

(Kdo sem?)

Koledarček.

December.

16. III. adventna nedelja. (Evangelij: Janez Krstnik pričuje o Kristusu.) Evzebij, škof, m.; Albina; Adelhajd. — 17. ponedeljek, Lazar, šk.; Berta. — 18. torek. Pričakovanje rojstva M. D. — Gracijan, šk.; Vnebald, op. — 19. kvartna sreda Nemezij, m.; Favsta. — 20. četrtek. Liberrat, muč. Kanizij, sp. — 21. kvartni petek. Tomaž, ap.; Glicerij. — 22. kvartna sobota. Demetrij in Honorat; Cenon, muč. — Danes je prvi krajec ob 4 uri 1 min. popoldne. Obeta se nam lepo vreme za praznike.

23. IV. adventna nedelja. (Evangelij: Janez Krstnik poklican v prerokovanje.) Viktorija, dev.; Dagobert, kralj. — 24. ponedeljek. Adam in Eva; Irmina. — Post in zdržek mesnih jedi. — 25. torek. Božič. Rojstvo Gospodovo. — 26. — sreda. Sv. Štefan; Arhelaj, šk. — 27. četrtek. Janez Evangelist; Fabijola, vd. — 28. petek. Nedolžni otročiči; Kastor, muč. — 29. sobota. Tomaž, škof. muč.; Trofim, muč. —

30. Nedelja pred novim letom. (Evangelij: Simeon in Ana oznanujeta Gospoda.) David, kralj; Nicefor. — Danes je ščep ob 7 uri 41 min. zvečer. Hu, zima je tu! — 31. ponedeljek. Silvester, pap.; Pavlina, muč.

somišljenikom! Prosimo, širite „Družinskega Prijatelja“ in odpišite nam takoj, komu naj pošljemo zadnjo številko (24. t. l.) na ogled

Listnica ureeništva.

Pisatelji in pisateljice pišete le na eno stran papirja in puščajte krajec.

Nekaterim: Potrpite, pride že na vrsto.